

до себе. Причому ці вимоги часто не збігаються з їх можливостями. У результаті підлітки нерідко відчують себе людьми зі слабкою волею, що викликає у них невдоволення собою, почуття неповноцінності. Зрозуміло, чому саме у цей час вони починають прагнути до виховання в собі саме цих якостей.

Таким чином, наявність розбіжностей зумовлена, з одного боку, між вимогами життя та інтересами підлітка, з іншого - між його можливостями і власними вимогами до себе. Потрібен вже досить високий рівень розвитку волі, щоб ці розбіжності подолати. І якраз цього рівня найчастіше підлітки ще не досягають. Величезне значення має формування таких якостей особистості підлітка, як почуття обов'язку, відповідальності, звичка до систематичної праці, наявність широких пізнавальних інтересів. Дуже важливо, щоб перед підлітком вже виникала проблема самовизначення, тобто поступово складалося уявлення про його майбутнє місце в житті, стійкий інтерес до якої-небудь професії або до будь-якого виду діяльності.

Висновки. Таким чином підлітковий вік сенситивний для формування волі. Важливо, щоб перед підлітком виникала проблема самовизначення, поступово складалося уявлення про своє майбутнє місце в житті, стійкий інтерес до якої-небудь професії або до будь-якого виду діяльності. Це запорука організованої поведінки, уміння досягти мети, а загалом розвитку вольової особистості.

Список використаної літератури.

1. Ільїн, Є.П., (2000), Психологія волі, Питер, - СПб., с. 114-254, с. 254.
2. Висоцький, А.І., (1979), Вольова активність школярів та методи її вивчення, Рязань, с. 9.

АВТЕНТИЧНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ІДЕЇ ПРОФЕСІЙНОГО СВІТОГЛЯДУ ПСИХОЛОГА

УДК 159-051:005.336.5

*Савчин М. В.,
доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології Дрогобицького педагогічного
університету імені Івана Франка*

Актуальність дослідження. Наш методологічний аналіз [1; 2; 3; 4] дозволяє стверджувати, що важливим завданням підготовки психолога є його методологічна підготовка. Професійний світогляд психолога може включати прогресивні, автентичні методологічні настанови чи, на жаль, неавтентичні, деструктивні.

Мета публікації викласти сутність прогресивних методологічних ідей у професійному світогляді психолога.

Виклад основного матеріалу дослідження. На уявлення про людину впливає релігія, ідеологія та наука. Вони зумовлюють ймовірнісне, мінливе багатство змісту, форм та конкретних смислів та уявлень, які характеризують типологію, духовні, моральні, соціальні та психологічні погляди на людину. Будь-яка концепція особистості у психології, яка обмежена внутріпсихологічними підходами, не витримує критерію адекватності (О.Ф. Боднаренко). Тільки в християнстві особистісне Я є зосередженням сакрального внутрішнього світу людини та має статус інтенції, що зумовлює дійсність.

У внутрішньому світі людини є дві взаємозумовлені складові - духовність, що зумовлює активність особистості у вертикальному вимірі (людина – Бог) і психіку та особистість як прижиттєві, що зумовлюють її активність у горизонтальному вимірі (Я – інший). Без аналізу автентичної духовності та моральності неможливе змістовне трактування особистості. Про особистість не можна говорити як про соціального індивіда чи як носія безособистісної форми без співвідносно до духовності.

На основі проведеного аналізу методологічних ідей у психології та психологічної практики, реальних професійних світоглядів психологів, які вони реалізують у своїй теоретичній та практичній діяльності [1; 2; 3; 4], можна констатувати, що прогресивний, гуманістично спрямований світогляд включає уявлення про:

1) прогресивні і регресивні тенденції розвитку цивілізації, українського суспільства, людини;

2) людину як єдність духу, душі і тіла;

3) внутрішній світ особистості як єдність духовної та психологічної складових, між якими можуть бути гармонійні чи дисгармонійні співвідношення; що духовність є фундаментальною детермінантою психіки та особистості. Нажаль, психолог може вважати, що не існує духовного Я трансцендентної природи чи редукувати духовне до психічного. Такий світогляд він реалізує у своїй практичній діяльності;

4) головні духовні здатності особистості вірити, любити, творити добро і боротися зі злом, творити свободу та відповідальність;

5) здорову людину, яку слід розглядати в єдності соматичного, психічного, психологічного, морального та духовного здоров'я;

6) здорову особистість з гармонійним внутрішнім світом, яка володіє фундаментальними духовними здатностями, забезпечує собі здоровий стиль життя, цілісність, гармонійність та щастя;

7) здоровий стиль життєдіяльності людини;

8) автентичні смисли життя людини, що стосуються постійного самовдосконалення і вдосконалення світу та підготовки до зустрічі з вічністю;

9) сутність автентичного щастя людини;

10) здорові і розвивальні людські стосунки (діадні, в групі, в сім'ї, в суспільстві);

11) здорові освітні та психологічні умови, технології та механізми прогресивного розвитку особистості, груп, українського суспільства та цивілізації загалом.

Психологія, яка не враховує духовність та моральність, приречена вдосконалювати лише технічну сторону життя людини, залишається в замкненому колі «самовпевнених» спроб замінити смисл і призначення особистісних функцій соціального індивіда, підмінити розв'язання екзистенційних проблем особистості упованням на могутність технічних психологічних розв'язків.

Висновки. Психолог з прогресивним світоглядом ідентифікує себе з українською інтелігенцією, вважає себе патріотом і громадянином української держави. Він сам не використовує маніпулятивні технології, не бере участь у створенні антигуманних проєктів та одночасно протидіє цьому. Концепція особистості, якої дотримується психолог, враховує духовні, моральні, ідеологічні, соціальні та психологічні та соматичні детермінанти особистісного Я.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленні та розширенні змісту прогресивних методологічної підготовки психолога, проявів професійного світогляду у науковій та практичній діяльності.

Список використаної літератури.

1. Савчин М.В. Духовна парадигма психології : монографія / Мирослав Савчин. – К. : Академвидав, 2013. — 224 с.
2. Савчин М.В. Духовний потенціал людини (Навчальне видання): [монографія]. – Вид. 2-ге, пер., доп. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 508 с.
3. Савчин М.В. Здатності особистості: монографія / Мирослав Савчин. – К.: Академвидав, 2016. – 288 с. – (Серія «Монограф»).
4. Савчин М.В. Методологеми психології / Монографія // Наукове видання Серія – Київ. «Академвидав». – 221 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНИХ ВЗАЄМИН НА ПОЧАТКОВІЙ СТАДІЇ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ МОЛОДОЇ СІМ'Ї

УДК 159. 94

Савчук Г. В.,

студент спеціальності 053 «Психологія»,

освітнього рівня «Магістр»,

КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Актуальність дослідження. Питання про зміцнення шлюбу та поліпшення шлюбної структури населення набуває державного значення у зв'язку з проблемою народжуваності. Вирішення таких проблем немислиме